

Divkārt samaksātā IIN atgūšanas nianses, ja darbs Latvijas uzņēmuma labā veikts ārzemēs 1/20/22

Direktore nodokļu konsultāciju nodaļā,
personāla un organizāciju pārveides
pakalpojumu vadītāja Baltijā, PwC Latvija

Irēna Arbidāne

Šā gada 20. aprīlī Administratīvā appcabaltiesa atkārtoti sprieda par strīdu starp Latvijas uzņēmumu un VID par iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) pārmaksas atmaksāšanu nodokļu dubultās uzlikšanas situācijā. Šis tiesas lēmums seko pēc Senāta Administratīvo lietu departamenta 2020. gada 9. jūlija sprieduma lietā Nr. A420282416, SKA-150/2020. Administratīvās appcabaltiesas anonimizēts lēmums pieejams ar lietas Nr. A420282416 (arhīva Nr. AA43-0096-22/15).

Pamatinformācija

Pieteicējs (Latvijas uzņēmums) 2013. un 2014. gadā nosūtīja darbiniekus komandējumos uz Norvēģiju. IIN un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas tika maksātas Latvijā.

Norvēģijas nodokļu administrācija 2015. gada martā informēja uzņēmumu par tā darbinieku aprēķināto IIN summu par 2014. gada ienākumiem, bet vēlāk (2015. gada maijā) informēja uzņēmumu par aprēķināto nokavējuma naudu. Uzņēmums neieturēja darbiniekiem aprēķināto IIN un nokavējuma naudu no viņu ienākumiem, bet samaksāja no saviem naudas līdzekļiem. Uz to brīdi, kad Latvijā bija jāatprasa IIN par divkārt apliku ienākumu, ar daļu no darbiniekiem jau bija izbeigtas darba attiecības, tādēļ uzņēmumam nebija iespējams ieturēt Norvēģijas IIN summu no viņu ienākumiem.

Lai atgūtu divkārt samaksāto IIN, uzņēmums laboja attiecīgajā periodā darba devēja ziņojumus un paziņojumus par fiziskai personai izmaksātajām summām un lūdza pārmaksātā IIN atmaksu. Taču VID informēja, ka nepiekrit uzņēmuma veiktajiem labojumiem.

Iznākums

Uzņēmuma pieteikums tika apmierināts, un VID uzlikts pienākums atmaksāt Latvijā samaksāto IIN, pamatojoties uz Senāta spriedumu un šādām atziņām:

- Pēc analoģijas piemērojot normas par nodokļu maksātāja tiesībām, tikai tā iemesla dēļ, ka darba devējs bija iemaksājis Norvēģijas budžetā nodokli no saviem līdzekļiem, tas faktiski cieš zaudējumus saistībā ar IIN samaksu par savu darbinieku gūtajiem ienākumiem. Tādēļ tieši ciestie zaudējumi ir pamats sanemt pārmaksātās nodokļa summas atmaksu.
- IIN atmaksa nedrīkst pārsniegt iemaksātā IIN apmēru no Latvijā apliktās ienākumu daļas.
- Šāds risinājums nodrošina Satversmes 105. pantā garantēto tiesību uz īpašumu taisnīgu aizsardzību.

Tieslietas aktualitāte

Līdz šim bijām konstatējuši, ka VID nav izstrādāta vienota prakse divkārt samaksātā nodokļa atgūšanai no algota darba ienākuma saskaņā ar Latvijas normatīvajiem aktiem (IIN likumu) un nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanas līgumiem.

Šī brīža IIN regulējums atbilstoši 24. panta septītajai daļai ļauj atgūt divkārt samaksāto IIN, ja algots darbs veikts ārvalstī, ar atbrīvojuma metodi. Tātad, ja IIN samaksāts ārvalstī, tad Latvijā samaksāto IIN atmaksā pilnā apmērā. Nepastāv strīds par to, ka IIN par divkārt apliku ienākumu jāatmaksā Latvijā. Abu lietu kontekstā tiesa ir skatījusi to, kam pienākas divkārt samaksātā nodokļa atmaksa, t.i., uzņēmumam vai fiziskajai personai, un kāda atbrīvojuma metode ir piemērojama.

Atbilstoši IIN likuma 24. panta 7.¹ daļai, divkārt samaksāto nodokli ir iespējams atgūt arī darba devējam. VID ir vairākkārt uzsvēris saziņā ar PwC, ka šo daļu ir tiesības izmantot tikai tad, ja Latvijas uzņēmums ir sniedzis paziņojumu VID ar kodu 71 par darba uzsākšanu ārvalstī un ar kodu 72 par atgriešanos no darba ārvalstī, kā arī veicis ikmēneša un gada VID sniedzamo atskaišu labošanu, neiekļaujot samaksāto IIN. Vienlaikus VID norāda, ka pati fiziskā persona nevar atgūt divkārt samaksāto nodokli, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju (GID).

Šajā lietā VID turpināja strīdu ar nodokļu maksātāju, uzsverot, ka atbilstoši IIN likumam likumdevējs ir skaidri noteicis tiesību subjektu – fizisko personu, kura var saņemt divkārt samaksātā IIN pārmaksas atmaksu.

Rodas jautājums, vai šī tieslieta radīs jaunu precedentu VID praksē, ļaujot darba devējam pilnībā atgūt divkārt samaksāto IIN un labojot darba devēja atskaites, nevis iesniedzot GID, un attiecīgi veidos praksi, saskaņā ar kuru pati fiziskā persona nevar atgūt pārmaksāto IIN vispār. Lai uzzinātu aktuālo informāciju par nodokļu dubultās samaksas atgūšanas kārtību, sekosim līdzi jaunumiem un VID komunikācijai par to, vai tiks veidotas jaunas vadlīnijas tam, kā uzņēmumiem rīkoties šādās un līdzīgās situācijās.